

Janusz Kuczyński

Kronika muzealna

Rocznik Muzeum Świętokrzyskiego 2, 385-390

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA MUZEALNA

MUZEUM ŚWIĘTOKRZYSKIE W KIELCACH

W roku sprawozdawczym Muzeum Świętokrzyskie w wyniku prac budowlano-remontowych, przeprowadzanych w części zajmowanych obiektów, było niedostępne dla zwiedzających. Celem remontu prócz polepszenia stanu technicznego budynku jest właściwsze niż dotychczas przystosowanie pomieszczeń do wymogów nowoczesnego muzealnictwa.

Personel Muzeum Świętokrzyskiego — stan w dniu 31 XII 1963 r.

Dyrektor	mgr Alojzy Oborny
Dział Przyrodniczy	mgr inż. Eugenia Fijałkowska
Dział Archeologiczny	mgr Janusz Kuczyński — kierownik mgr Zygmunt Pyzik
Dział Historyczny	mgr Tadeusz Maszczyński
Dział Sztuki	Barbara Modrzejewska
Dział Etnograficzny	mgr Aleksandra Dobrowolska — kierownik mgr Barbara Erber
Dział Naukowo-Oświatowy	mgr Danuta Trzepizur
Dział Zabytków Ruchomych	mgr Danuta Paprocka
Konserwator muzealny	mgr Lech Musitowski
Wojewódzki konserwator za- bytków archeologicznych	mgr Narcyz Andronowski
Administracja	Leokadia Lackrońska — główny księgowy Władysław Ciechanowicz — starszy planista Zofia Kuzkowska — kierownik referatu administracyjnego
Biblioteka	Elżbieta Siudowska
Pracownia Fotograficzna	vacat — do 30 XI Lidia Watras
Pracownia Stolarska	Roman Bączkiewicz
Laboranci	Hanna Gil Józef Jasonek
Praktykant muzealny	Irena Nowakowa

- Pomocnicy muzealni . . . . Janina Feldman
 Jan Fit
 Piotr Piorun
- Pracownicy fizyczni . . . . Zdzisław Maszczyński — kierowca
 Stanisław Słupski — palacz c. o.
- Ponadto na jednej czwartej etatu zatrudniony był radca prawny mgr Wacław Lutyński.

W związku z uzyskaniem czterech nowych etatów personel muzeum wzrósł do stanu 26 pracowników, w tym 21 pracowników działalności podstawowej, 3 pracowników administracyjnych oraz 2 pracowników obsługi. Nowe etaty umożliwiły obsadzenie wakującego dotychczas stanowiska kierownika Działu Przyrodniczego oraz pozwoliły uruchomić Dział Zabytków Ruchomych, pracujący w ścisłym powiązaniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Kierownikiem nowego działu została mianowana mgr Danuta Paprocka, pełniąca dotychczas funkcję kierownika Działu Naukowo-Oświatowego. W okresie sprawozdawczym przestali pracować: Anna Ławińska — starszy pomocnik muzealny; Julia Niedzielska — starszy pomocnik muzealny; Władysław Latosiński — kierowca; Lidia Watras — fotografik. Przybyli do pracy: mgr inż. Eugenia Fijałkowska — geolog, kierownik Działu Przyrodniczego; mgr Danuta Trzepizur — historyk sztuki, kierownik Działu Naukowo-Oświatowego; Hanna Gil — starszy laborant; Lidia Watras — fotografik; Zdzisław Maszczyński — kierowca; Stanisław Słupski — palacz c. o.

PRACE WEWNĄTRZMUZEALNE

DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWA

W ramach realizacji ogólnopolskiej akcji, przebiegającej pod hasłem „Muzea — uniwersytetami kultury”, nastąpiło w dniu 23 lutego otwarcie Uniwersytetu Kultury w Muzeum Świętokrzyskim. W uroczystościach wzięli udział przedstawiciele partii, miejscowych władz, świata nauki oraz muzealnictwa, przy jednoczesnym licznym udziale społeczeństwa kieleckiego. Nowo otwarta placówka dysponuje specjalnie dostosowanym do jej potrzeb lokalem, na który składają się: sala kinowo-odczytowa o 130 miejscach, w pełni radiofonizowana, wyposażona w nowocześnie urządzonej kabinę projekcyjną; sala wystaw czasowych; hall z szatnią; urządzenia sanitarne. Ponadto mała kawiarenka uprzyjemnia słuchaczom spędzanie przerw w prelekcjach. Niestety remont pomieszczeń muzealnych spowodował, że nowa placówka mogła funkcjonować tylko przez pierwsze półrocze. W okresie tym działalność Uniwersytetu Kultury wyraziła się 44 odczytami połączonymi z projekcją filmów, ośmioma seansami filmów oświatowych oraz dwoma koncertami muzyki kameralnej.

W ramach prac oświatowych zorganizowano dwie wystawy objazdowe oraz jedną czasową. Wystawa objazdowa pt. *Kieleccyzna w świetle wykopalisk* została uruchomiona w sali wystaw czasowych Uniwersytetu Kultury w dniu jego otwarcia. Wystawa, zmontowana z lekkich, łatwo rozbiieralnych elementów, ilustruje przy pomocy plansz, zdjęć i materiałów zabytkowych metody terenowych badań wykopaliskowych oraz zapoznaje z wynikami naj-

ważniejszych archeologicznych prac badawczych, przeprowadzonych po wyzwoleniu na terenie województwa kieleckiego. Wystawę uzupełnia ilustrowany przewodnik, którego treść bliżej wyjaśnia i rozszerza eksponowaną problematykę. Następnie wystawę pokazano w świetlicy Kieleckich Zakładów „Iskra” i w Zakładach Metalowych w Skarżysku. Druga wystawa objazdowa pt. *Rzeźba ludowa województwa kieleckiego* skupia 36 prac żyjących twórców: L. Kudły, J. Piłata, M. Grygla, A. Czarneckiego i Z. Gizy. Wystawę tę po okresie eksponowania w Kielcach przewieziono do muzeum w Sandomierzu. Wystawa czasowa pt. *Polskie wydawnictwa muzealne w latach 1945—1962* zapoznawała z osiągnięciami muzealniczego ruchu wydawniczego. Ponadto Muzeum Świętokrzyskie czynnie współdziałało przy realizacji wystaw: *Stulecie powstania styczniowego* oraz *XX-lecie PPR w plastyce*. Nadal też udostępniano w terenie istniejące już wystawy.

Ważnym czynnikiem podwyższającym poziom prelekcji oraz zwiększającym ich atrakcyjność jest ilustrowanie wykładów przezroczami. W roku sprawozdawczym przybyło 925 przezroczycy barwnych oraz 35 czarno-białych. Tym samym Dział Naukowo-Oświatowy dysponuje obecnie 1 558 przezroczami. Dodatkową pomoc dydaktyczną stanowi 225 barwnych reprodukcji ważniejszych arcydzieł sztuki.

Łącznie zorganizowano i wygłoszono 145 odczytów (72 w Kielcach i 73 w terenie) o problematyce przyrodniczej, archeologicznej, etnograficznej, historycznej oraz z zakresu historii sztuki. Ogółem z usług Muzeum Świętokrzyskiego na odcinku oświatowym (odczyty, wystawy) skorzystało w 1963 r. 98 749 osób, z czego 53 492 w Kielcach a 45 257 na terenie województwa.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I BADAWCZA

Pracownicy Działu Archeologicznego przeprowadzili badania wykopaliskowe w Pacanowie (późnoneolityczny megalityczny grób kultury amfor kulistych) i Sieklukach (stanowisko XIV—XV-wieczne). Przeprowadzono również wstępne badania rozpoznawcze w Szczekocinach (kurhan trzciniński i grodzisko wczesnośredniowieczne), Bedlnie (neolit), Bonowicach (cementarysko ciałopalne kultury grobów kloszowych) i Dębianach (osada późnorzymska). Ponadto uczestniczono w badaniach wykopaliskowych Zespołu Badań nad Polskim Średniowieczem w Wiślicy na stanowisku w kolegiacie oraz w badaniach zamku w Bodzentynie, zorganizowanych na zlecenie wojewódzkiego konserwatora zabytków wspólnie z Zakładem Architektury Polskiej Politechniki Warszawskiej. Pracownicy Działu Etnograficznego przeprowadzili w Chrobrzu etnograficzne badania stacjonarne oraz dwukrotnie badania penetracyjne szerszego terytorium.

Jednocześnie opracowywano wyniki badań przeprowadzonych w 1962 r. oraz niektóre grupy zabytków posiadanych przez muzeum. Większość wykonanych opracowań zostanie ogłoszona drukiem w III tomie „Rocznika Muzeum Świętokrzyskiego”. Pozostałe zostały przyjęte przez specjalistyczne periodyki naukowe.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Ukazał się drukiem tom I „Rocznika Muzeum Świętokrzyskiego” — praca zbiorowa o objętości 23 arkuszy wydawniczych i nakładzie 750 egzemplarzy. Pozycja ta dzięki staraniom wydawcy (Wydawnictwo Literackie w Krakowie)

odznacza się szczególnie staranną szatą graficzną. W skład tomu wchodzi 16 bogato ilustrowanych artykułów o tematyce przyrodniczej, archeologicznej, etnograficznej, historycznej, pamiętnikarskiej oraz z zakresu historii sztuki i konserwatorstwa. Zakończono zbieranie materiałów do tomu II „Rocznika” oraz rozpoczęto gromadzenie artykułów do tomu III. Wszystkie przyjęte przez redakcję materiały zostały uprzednio pozytywnie zakwalifikowane przez recenzentów, samodzielnych pracowników nauki, reprezentujących dyscypliny poruszane w artykułach.

Prócz prac związanych z „Rocznikiem” mgr Tadeusz Maszczyński opracował i złożył do druku przewodnik po Szydłowie.

PRACOWNIA KONSERWATORSKA

Uruchomiona w lutym 1963 r., rozpoczęła konserwację oraz badania technologiczne obrazów posiadanych przez muzeum. Niestety niedostateczna ilość personelu (jeden wykwalifikowany konserwator) oraz kilkakrotnie za mała powierzchnia pracowni uniemożliwiają rozwinięcie prac konserwatorskich w pełnym zakresie.

PRACOWNIA FOTOGRAFICZNA

Ściśle powiązana z Pracownią Konserwatorską została wyposażona w nowoczesny sprzęt, dzięki któremu może wykonywać różnorodne prace z zakresu fotografiki — również zdjęcia specjalistyczne. Pracownia obsługiwała działy, dokumentując poszczególne zabytki oraz niektóre terenowe prace badawcze, wykonując łącznie 569 pozytywów.

BIBLIOTEKA

W wyniku ciągłych zakupów nowych pozycji księgozbiorów wzrósł do ogólnej ilości 4 700 pozycji. W roku sprawozdawczym przybyło 429 pozycji, zakupionych za łączną sumę 24 892 zł. Biblioteka uzupełniana jest pod kątem zaspokajania najpilniejszych potrzeb naukowych i oświatowych wszystkich działów muzeum.

PRZYBYTKI

Zbiory muzeum powiększały się nadal drogą darów, materiałów uzyskanych w wyniku badań terenowych oraz przez zakupy. Celowość zakupów nadzoruje specjalnie powołana Komisja Zakupów, która na cokwartalnych zebraniach ocenia oferowane dzieła. W roku sprawozdawczym najważniejsze przybytki może zanotować Dział Historii Sztuki, który wzbogacił się o 13 zakupionych obrazów. Z nich jako dzieła czołowe wymienić należy: P. Michałowskiego *Przekupki francuskie* (akwarela, papier) namalowane w 1832 r.; T. Makowskiego *Dziewczyna w kurniku* (olej, płótno); O. Boznańskiej *Portret Lipińskiej-Stefańskiej* (olej, tektura); L. Wyczółkowskiego *Aleja cyprysowa* (pastel, tektura); A. Kotsisa *Stary góral* (olej, tektura); A. Grottgera *Portret pani Kochanowskiej* (pastel, papier); S. Wyspiańskiego *Głowa Hani* (pastel, tektura). Do cenniejszych przybytków należą również dwa talerze porcelanowe z Korca i Ćmielowa. Ostatni stanowi dar T. Wierzejskiego.

INNE

W 1963 r. muzeum, dysponujące dotychczas mikrobusem „Nysa”, uzyskało samochód osobowy „Warszawa”. Nabytek ten w znacznym stopniu przyczynił się do zwiększenia operatywności muzeum, nadzorującego podległe placówki regionalne, oraz w okresie letnim prowadzącego badania terenowe. Zauważyć tu bowiem należy, że posiadany mikrobus mógł być wykorzystywany w ograniczonym zakresie — do przewozu większych grup lub cięższego sprzętu.

Podkreślić też trzeba, że posiadany park samochodowy, umożliwiając przewóz sprzętu (np. aparaty projekcyjne), przyczynia się w podstawowej mierze do usprawnienia działalności oświatowej w terenie.

KONFERENCJE I ZJAZDY

W 1963 r. odbyły się następujące sesje naukowe i problemowe: w dniu 23 lutego z okazji otwarcia Uniwersytetu Kultury Muzeum Świętokrzyskiego odbyła się sesja, poświęcona omówieniu zadań i form pracy muzealnych uniwersytetów kultury. Obok przedstawicieli FZPR i miejscowych władz w obradach uczestniczyli delegaci świata nauki i muzealnictwa. Referat problemowy wygłosił przedstawiciel Ministerstwa Kultury i Sztuki, dyrektor Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków mgr Mieczysław Ptaśnik. W trakcie obrad przedłożono między innymi projekt powołania Rady Programowej dla Rozwoju Muzealnictwa Kielecczyny. Podczas ustalania ramowych wytycznych działalności rady zwrócono się do prof. dra Stanisława Lorentza z prośbą o przyjęcie patronatu nad jej działalnością w postaci przyjęcia funkcji przewodniczącego.

Specjalny charakter miały obrady wspomnianej Rady Programowej dla Rozwoju Muzealnictwa Kielecczyny. Pierwsza sesja odbyła się w Muzeum Narodowym w Warszawie w dniu 11 marca. Sesja następna miała miejsce w dniach 21—23 czerwca i odbyła się pod przewodnictwem prof. dra S. Lorentza przy bardzo licznym współdziałaniu członków rady i zaproszonych gości. Pierwsze dwa dni obrad przeznaczono na objazd, mający na celu zapoznanie uczestników obrad z istniejącymi na terenie woj. kieleckiego muzeami oraz obiektami, przewidzianymi na mające powstać w najbliższej przyszłości nowe placówki muzealne w Pińczowie, Ostrowcu Świętokrzyskim, Wiślicy i Iłży. W trakcie objazdu na krótkich posiedzeniach dyskutowano nad ustaleniem najważniejszego profilu projektowanych muzeów oraz zakresem i formami pracy muzeów już istniejących. Trzeciego dnia w Kielcach na specjalnym posiedzeniu rady w trakcie ożywionej wymiany poglądów podsumowano wyniki odbytej wizji lokalnej i sprecyzowano wytyczne dalszej pracy muzealnictwa kieleckiego, nakreślając przy tym kilkietapowy plan perspektywiczny jego rozwoju. Ponadto szczególnie istotnym punktem obrad była dyskusja nad przewidywanym w przyszłości przeniesieniem Muzeum Świętokrzyskiego do pałacu pobiskupiego w Kielcach, obecnej siedziby Wojewódzkiej Rady Narodowej. Uczestnicy aprobowali w zasadzie wysuniętą przez dyrektora Muzeum Świętokrzyskiego generalną koncepcję wykorzystania pałacu na cele muzealne, deklarując przy tym pomoc w przyszłym urządzeniu wystroju wnętrza. Podkreślono zarazem, że po przeniesieniu muzeum do pałacu stanie ono w rzędzie czołowych muzeów polskich. Na zakończenie ustalono również, że następna sesja rady odbędzie się w Krakowie.

W dniu 5 maja w lokalu Uniwersytetu Kultury odbyła się IV konferencja naukowa Zespołu Badań nad Polskim Średniowieczem UW i PW. Wygłoszone referaty zapoznały uczestników z bogatym dorobkiem badawczym zespołu, ze szczególnym uwzględnieniem wyników prac badawczych przeprowadzonych w 1962 r. Równocześnie w sali wystaw czasowych eksponowana była wystawa przygotowana specjalnie przez zespół na czas konferencji. Wystawa ta, wyróżniająca się interesującym rozwiązaniem plastycznym, umożliwiła uczestnikom obrad przesłedzenie ważniejszych etapów przeprowadzanych prac badawczych i informowała o najistotniejszych ich rezultatach.

Również w maju w lokalu Uniwersytetu Kultury odbyła się regionalna sesja naukowa, poświęcona setnej rocznicy powstania styczniowego, zorganizowana przez Wojewódzki Komitet Frontu Jedności Narodu oraz Kielecki Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego. Szeroki zakres zagadnień poruszonych w referatach, wygłoszonych przez miejscowych oraz zaproszonych spoza Kielc prelegentów, sprawił, że sesja wzbudziła w Kielcach duże zainteresowanie wyrażające się liczną frekwencją.

WSPÓŁPRACA Z MUZEAMI WOJ. KIELECKIEGO

Współpraca międzymuzealna jest jednym z ważniejszych zadań Muzeum Świętokrzyskiego, spełniającego rolę placówki okręgowej. Stąd też współdziałanie z pozostałymi muzeami, funkcjonującymi na terenie woj. kieleckiego jest trwałym elementem codziennej pracy muzealniczej i sięga daleko poza ramy jednorazowych aktów. Stąd też w sprawozdaniu niniejszym wymienione zostanie kilka tylko ważniejszych prac, wybiegających swym charakterem poza zakres znormalizowanej działalności — jaką na przykład jest zorganizowanie tematycznych cykli odczytowych w muzeach, których siły własne nie zezwalają na samodzielne przeprowadzenie tego rodzaju imprez.

I tak dla organizowanego Muzeum Ponidzia w Pińczowie zespół pracowników Muzeum Świętokrzyskiego przy współudziale zaproszonych specjalistów opracował scenariusze wystaw przewidzianych do eksponowania.

Przygotowywanemu również Muzeum w Ostrowcu Świętokrzyskim opracowano ramowy program określający problematykę przyszłych wystaw.

Rezultaty obydwóch powyższych prac zostały przedstawione Radzie Programowej dla Rozwoju Muzealnictwa Kielecczyny i zyskały pełną akceptację.

Ponadto w Muzeum w Sandomierzu przeprowadzono renowację tamtejszego pokazu archeologicznego, częściowo zdewastowanego podczas mających miejsce zmian ekspozycji. Przy okazji zinwentaryzowano najświeższe przybytki archeologiczne tegoż muzeum.

